

Irving ter sprake komen. Het boek belicht voorts enkele personages (o.a. Catharina van Siëna, Lewis Carroll, John Ruskin, Florence Nightingale) die om totaal diverse redenen «inactiviteit» verkozen.

E. Abbott bezorgde een boeiend en goed gedocumenteerd historisch overzicht, dat een ruim publiek kan aanspreken.

Hugo Sonnevile

Bart Van den Bossche & Franco Musarra (red.), *Italiaanse literatuur na 1900. Deel 1: 1900-1945*, Leuven, Peeters, 2002, X-250 p., ISBN 90-429-1130-1, € 23.

Italiaanse literatuur na 1900 is de titel van een tweedelige publicatie gewijd aan een uitgelezen keuze Italiaanse auteurs uit de twintigste eeuw. Het eerste deel is pas verschenen en bevat bijdragen over een aantal auteurs waarvan de literaire productie – of toch een belangrijk deel ervan – te situeren is in de eerste helft van de twintigste eeuw. Het tweede deel, dat de Italiaanse literatuur na 1945 behandelt, zal in de herfst van 2003 verschijnen.

Doel van de twee delen van *Italiaanse literatuur na 1900* is tegemoet te komen aan een concrete behoefte aan achtergrondinformatie van Nederlandstalige lezers en studenten Italiaanse taal- en letterkunde. Hoewel het aantal uit het Italiaans vertaalde literaire titels – zowel proza, poëzie als theater – vrij aanzienlijk is, en de Italiaanse literatuur zeker gedurende de laatste jaren van een hernieuwde belangstelling mocht genieten, is het vinden van een algemeen referentiekader over Italiaanse letterkunde, bestemd voor lezers die niet over dezelfde achtergrond beschikken als de Italiaanse lezers, nog altijd geen sinecure.

Italiaans literatuur na 1900 stelt zich tot doel een kritisch literair en cultuurhistorisch referentiekader aan te bieden waarin een aantal vooraanstaande auteurs en hun literaire oeuvre uitvoerig aan bod komen. Het werk moet echter niet opgevat worden als een organisch gestructureerd overzicht waarin alle auteurs en stromingen een eenduidige plaats en functie toebedeeld krijgen. De auteurs hebben bewust geopteerd voor een monografische uitwerking; de verschillende bijdragen – die los van elkaar gelezen kunnen worden – zijn elk gewijd aan één auteur, die vaak representatief genoemd kan worden voor een bepaald aspect of een bepaalde stroming van de Italiaanse literatuur.

De eerste auteurs die in dit deel aan bod komen zijn Nobelprijswinnaar Luigi Pirandello, Italo Svevo (auteur van het bekende *Bekentenissen van Zeno*) en de futurist Filippo Tommaso Marinetti, auteurs waarvan het oeuvre gekenmerkt wordt door een radicale en vaak complexe inschrijving in de literaire moderniteit. Tijdens het interbellum verschijnen er enkele dichtbundels die een vaste waarde zullen vormen in de poëtische canon van de twintigste eeuw, zoals blijkt uit de literaire profielen van de dichters Giuseppe Ungaretti, Eugenio Montale, Salvatore Quasimodo en Umberto Saba. Het oeuvre van deze dichters wordt onder andere gekenmerkt door een rijke diversiteit die de poëtische code vernieuwt zonder afbreuk te doen aan de band met de grote lyrische traditie, waarmee de moderne Italiaanse poëzie sterk verbonden blijft. De bijdragen gewijd aan prozaschrijvers als Carlo Emilio Gadda, Cesare Pavese en Alberto Moravia werpen een verhelderend licht op de nieuwe, uiteenlopende richtingen die de

Italiaanse roman in het interbellum zal inslaan. De werken van deze auteurs nodigen uit tot reflectie, onder andere door het voorhouden van een “realistisch” maatschappijkritisch beeld of door de bijzondere belangstelling voor mythe en symbool.

De behandelde auteurs hebben stuk voor stuk een belangrijke rol gespeeld in het literaire bedrijf van hun tijd. Hun betekenis valt onder meer af te lezen uit hun aanwezigheid in literaire tijdschriften en uit de aandacht die de literaire kritiek aan hen besteedde. Deze literaire “infrastructuur” kan worden beschouwd als het forum en de graadmeter van het literaire en socioculturele leven. In het laatste deel van deel I van *Italiaanse literatuur na 1900*, “Het literaire bedrijf” (pp. 201-242), wordt dieper ingegaan op de betekenis van de Italiaanse literaire tijdschriften en literaire kritiek van de twintigste eeuw. De bijdrage over tijdschriften behandelt chronologisch de rol van de literaire tijdschriften in het culturele landschap van de twintigste eeuw, vanaf het Florentijnse “Leonardo” aan het begin van de eeuw tot “Alfabeta”. De bijdrage over literaire kritiek behandelt de voornaamste ontwikkelingen in de kritiek van de twintigste eeuw vanaf Benedetto Croce tot en met de recente ‘crisis’ van de kritiek. In deze overkoepelende

(Advertentie - Encart publicitaire)

bijdragen, die de hele twintigste eeuw overspannen, trachten de auteurs een deel van het spanningsveld tussen het literaire en cultureel-historische discours in kaart te brengen. Zij onderstrepen op verschillende punten de specificiteit van het Italiaanse literaire leven en zijn interne dynamiek; toch zal de lezer onmiddellijk raakpunten vinden met kenmerken van andere Europese literaturen.

De geschiedenis van Italiaanse letterkunde kan en mag niet beperkt worden tot een aaneenschakeling van losstaande auteursportretten en titels. De verschillende bijdragen overstijgen dan ook de louter biografische dimensie; ze beogen een kritisch inzicht in de interacties tussen het leven en werk van de auteur enerzijds en het literaire, artistieke en politieke leven van de bestudeerde periode anderzijds. Het werk biedt bovendien een rijk overzicht aan specifiek Italiaanse cultuurhistorische referenties die de auteur en zijn periode in een breder perspectief plaatsen.

Toch blijft dit werk zeer toegankelijk. Een publiek geïnteresseerd in de literatuur van het Italiaanse schiereiland zal er zonder problemen zijn gading in vinden. Voor beginnende studenten zal het werk een veeleer begeleidende en ondersteunende rol spelen, terwijl meer gevorderde studenten er een volledig en makkelijk consulteerbaar overzicht in zullen vinden. Eén van de doelstellingen van deze overzichtbundel is bovendien het aanzetten tot lezen. In de beknopte bibliografie die na elke bijdrage volgt zal de lezer verwijzingen vinden naar primaire lectuur, de werken en de vertaalde werken van de auteur in kwestie en naar secundaire lectuur in verschillende talen.

Isabelle Melis